

Προς:
Αξιότιμο κ. Ανδρέα Λυκουρέτζο, Υφυπουργό
Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Αν. Παπανδρέου 37
15180 Μαρούσι

Αξιότιμε κύριε Υφυπουργέ,

Καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2007-2008 ο Συνήγορος του Πολίτη παρακολούθησε το θέμα που έχει ανακύψει σχετικά με τη λειτουργία του 132^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθήνας, δεδομένης της δημοσιότητας που έχει προσλάβει με σειρά δημοσιευμάτων του τύπου αλλά και δημόσιων συζητήσεων/ημερίδων. Επιπλέον, ο Συνήγορος έχει δεχτεί δυο αναφορές, στις οποίες επισημαίνεται σειρά από ζητήματα τα οποία προέκυψαν στη λειτουργία του Σχολείου κατόπιν της τοποθέτησης καινούριου διευθυντή κατά τον μήνα Νοέμβριο του έτους 2007.

Όπως αναφέρθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, και όπως ήδη γνωρίζετε, το συγκεκριμένο σχολείο επί αρκετά έτη και υπό την διεύθυνση της κας Στέλλας Πρωτονοταρίου είχε προβεί σε σειρά ενεργειών, προκειμένου να καλυφθούν οι ειδικές μαθησιακές και γλωσσικές ανάγκες των αλλοδαπών μαθητών, να αντιμετωπισθούν ζητήματα σχέσεων και συμπεριφορών τους, αλλά και να καλλιεργηθεί η σύσφιξη των σχέσεων του σχολείου με τους γονείς και κηδεμόνες των παιδιών αυτών. Οι ενέργειες αυτές περιλάμβαναν μεταξύ άλλων:

α) τη λειτουργία προγραμμάτων Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Ολυμπιακής Παιδείας, κ.α. που έδιναν έμφαση στην προαγωγή της συμμετοχής των μαθητών στη σχολική ζωή, την καλλιέργεια του αλληλοσεβασμού, την πρόληψη της βίας κ.λ.π.

β) τη λειτουργία τμήματος υποδοχής στο σχολείο για την εκπαιδευτική ενίσχυση των μαθητών που είχαν έρθει πρόσφατα στην Ελλάδα

γ) τη λειτουργία τμημάτων μητρικής γλώσσας για αλλοδαπούς μαθητές,

β) τη διδασκαλία ελληνικών στους γονείς των αλλοδαπών μαθητών που δεν γνώριζαν ελληνικά,

γ) την πολύγλωσση έκδοση των ανακοινώσεων του σχολείου και

δ) την αντικατάσταση της Κυριακής προσευχής «Πάτερ Ημών» με το ποίημα-προσευχή του Γ. Ρίτσου «Πρωινό Άστρο», με στόχο να είναι ευρύτερα κατανοητή και αποδεκτή από τους μαθητές που στην πλειονότητά τους ανήκουν σε διαφορετικά δόγματα από αυτό της Ορθόδοξης Ελληνικής Εκκλησίας.

Το εν λόγω σχολείο έχει αποκομίσει βραβεία και θετικά σχόλια από επίσημους φορείς, (ενδεικτικά αναφέρουμε: Δίπλωμα συγχαρητηρίων από την Ελληνική Επιτροπή της UNICEF και το ΥΠΕΠΘ για τη συμμετοχή στο Εκπ. Πρόγραμμα «Σχολεία Υπερασπιστές των Παιδιών 2002-2003 με θέμα Ρατσισμός-Ξενοφοβία- Διακρίσεις, ευχαριστήρια επιστολή για την επίσκεψη που πραγματοποίησαν μεταπτυχιακοί φοιτητές του Boston College, Massachusetts κατόπιν έγκρισης του ΥΠΕΠΘ στην οποία σχολιάζεται η «*παραδειγματική λειτουργία και το κλίμα της τάξης...*», 1^ο βραβείο από τη διεθνή Μ.Κ.Ο. Mentor Foundation για το πρόγραμμα πρόληψης που εφαρμόστηκε για 2 έτη σε συνεργασία με το ΚΕ.Θ.Ε.Α.,

κλπ) κυρίως όσον αφορά τη συσπείρωση των μελών της σχολικής κοινότητας και την ανάπτυξη λειτουργικών σχέσεων συνεργασίας ανάμεσά τους, αλλά και για ειδικές ενέργειές του, όπως το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας που διεξήχθη σε συνεργασία με το ΚΕΘΕΑ και είχε ως αντικείμενο την εκπαίδευση στην επίλυση των συγκρούσεων μεταξύ των μαθητών και την ανάπτυξη της υπευθυνότητάς τους.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των πολιτών που έχουν προσφύγει στον Συνήγορο, αλλά και σύμφωνα με δημοσιεύματα στον τύπο και στο διαδίκτυο, με την αλλαγή διευθυντή που προέκυψε κατά τις κρίσεις των διευθυντών τον Νοέμβριο του 2007, επήλθε ξαφνικά στο σχολείο αλλαγή ως προς όλα τα παραπάνω. Η αλλαγή αυτή περιελάμβανε την άμεση διακοπή των μαθημάτων μητρικής γλώσσας που απευθύνονταν στα παιδιά καθώς και της ελληνικής γλώσσας προς τους γονείς, την παύση λειτουργίας του τμήματος υποδοχής και την επαναφορά της Κυριακής Προσευχής.

Προκειμένου να σχηματίσει ίδια αντίληψη των όσων έχουν συμβεί στο εν λόγω σχολείο, ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε επίσκεψη στις 15 Απριλίου 2008, κατά την οποία συναντήθηκε με τον Διευθυντή του σχολείου κ. Εμμανουήλ Γιουτλάκη, τον Σύλλογο Διδασκόντων και τους μαθητές της ΣΤ' τάξης. Η συνάντηση με τους μαθητές έγινε κατά το πρότυπο των συναντήσεων που εν γένει πραγματοποιεί ο Συνήγορος σε διάφορα σχολεία, με έμφαση στην επικοινωνία σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και με μέριμνα ώστε να μη δημιουργηθεί αναστάτωση στους μαθητές.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης αυτής:

α) ο κ. Γιουτλάκης μας ενημέρωσε ότι ο ρόλος του στη διεύθυνση του σχολείου είναι «τυπικός» και επομένως για οτιδήποτε θα θέλαμε να ενημερωθούμε σχετικά με τη λειτουργία του σχολείου και τις εντολές που υπήρχαν εκ μέρους του Υπουργείου σχετικά με τις αλλαγές στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, θα πρέπει να επικοινωνήσουμε με τον υφυπουργό κ. Λυκουρέντζο.

β) Επιπλέον ο κ. Γιουτλάκης ανέφερε ότι τοποθετήθηκε σε αυτή τη θέση με βασικό στόχο να δοθεί τέλος στη διαφορετική λειτουργία του σχολείου και στην απόκλιση από τον τρόπο που λειτουργούν γενικά τα δημοτικά σχολεία στη χώρα.

γ) Ο κ. Γιουτλάκης έκανε λόγο για σειρά παρατυπιών και παρανόμων ενεργειών των περασμένων χρόνων και ανέφερε ότι για αυτά τα θέματα έχει ήδη ξεκινήσει σχετική έρευνα από το Υπουργείο.

γ) Σε ερώτησή μας σχετικά με τη λειτουργία του τμήματος υποδοχής επιβεβαίωσε ότι αυτή σταμάτησε «εν μία νυκτί» κατόπιν προφορικής απόφασης που κοινοποιήθηκε στο σχολείο από το αρμόδιο ΠΥΣΔΕ, ενώ ο ίδιος δεν προέβη σε καμία έγγραφη ενέργεια προκειμένου να αποκαταστήσει τη λειτουργία αυτή.

δ) Τέλος, όταν ρωτήθηκε ως προς τις αντιδράσεις των παιδιών σε όσα έχουν συμβεί μας απάντησε ότι *«για λίγα χρόνια μόνο θα είναι το πρόβλημα, μετά τα μεγάλα παιδιά θα φύγουν και τα μικρότερα δεν θα θυμούνται»*.

Στη συνέχεια πραγματοποιήσαμε συνάντηση με τον Σύλλογο Διδασκόντων, στην οποία ήταν παρών και ο Διευθυντής. Η σχέση του Διευθυντή με τον Σύλλογο Διδασκόντων φάνηκε εξαιρετικά προβληματική, γεγονός που δημιουργεί εύλογα ερωτήματα ως προς την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί επανέλαβαν το ιστορικό του σχολείου το οποίο μας ήταν ήδη γνωστό και εξέφρασαν τη δυσκολία που υφίσταται στη σχέση με τον καινούριο διευθυντή αλλά και την απογοήτευσή τους για την απαξίωση όλου του έργου που είχε γίνει στο σχολείο έως τον Νοέμβριο του 2007. Οι ίδιοι επεσήμαναν ότι είχαν προσφέρει επί σειρά ετών πολλές ώρες εθελοντικής εργασίας, ενώ έχουν δεχτεί αναγνώριση από σειρά φορέων με επιβράβευση για το έργο τους, σημειώνοντας ότι όλα αυτά ήταν σε γνώση του ΥΠΕΠΘ. Σήμερα, όλες αυτές οι θεωρούμενες έως πρότινος καλές πρακτικές έχουν σταματήσει, ενώ επιπλέον αρκετές αντιμετωπίζονται ως παράνομες. Οι εκπαιδευτικοί επίσης ανέφεραν ότι οι αλλαγές συνέβησαν με τρόπο αιφνίδιο, κάτι που

ξένισε ιδιαίτερα τους μαθητές του σχολείου, χωρίς να δημιουργείται ένα νέο κλίμα εμπιστοσύνης και επικοινωνίας μεταξύ διεύθυνσης και μαθητών.

Τέλος, στο πλαίσιο των επισκέψεων του Συνηγόρου του Παιδιού στα σχολεία και του προγράμματος «τα παιδιά συναντούν τον Συνήγορό τους», για το οποίο έχει εκδοθεί σχετική ενημερωτική εγκύκλιος από το ΥΠΕΠΘ¹, συναντήσαμε τους μαθητές της ΣΤ΄ τάξης στην οποία περιλαμβάνονταν 32 παιδιά εκ των οποίων μόνο τα 5 με ελληνική υπηκοότητα. Η συνάντησή μας με τους μαθητές ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα.

α) Καταρχάς έγινε φανερό ότι τα παιδιά αυτά ήταν εξοικειωμένα με διαδικασίες συμμετοχικής μάθησης και ομαδικής εργασίας, κάτι που προφανώς συνδέεται με την επί σειρά ετών εφαρμογή σχετικών παιδαγωγικών μεθόδων από τους εκπαιδευτικούς και τη συμμετοχή τους σε προγράμματα, αγωγής υγείας, περιβαλλοντικά, κλπ.

β) Ήταν μια ομάδα παιδιών σαφώς διαφοροποιημένη από την πλειονότητα των μαθητών που έχουμε συναντήσει σε σχολεία σε όλη την ελληνική επικράτεια ως προς τη δυνατότητά τους να εκφράζουν τις απόψεις τους, να επιχειρηματολογούν, να συμμετέχουν στις συζητήσεις και να σχετίζονται με τρόπο δημιουργικό και όχι μέσα από άγονες αντιπαραθέσεις.

γ) Μέσα από τη συζήτηση με τα παιδιά αναδείχθηκε αφενός η πολύ θετική τους στάση για τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο τους και η έκφραση συναισθημάτων χαράς και ικανοποίησης για τις σχέσεις που είχαν αναπτύξει στα χρόνια της φοίτησής τους στο δημοτικό, αφετέρου δε η δυσαρέσκεια και η ανησυχία τους ως προς τις αλλαγές που συνέβησαν φέτος, η αδυναμία τους να κατανοήσουν την αναγκαιότητα των αλλαγών αυτών, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο επιβλήθηκαν από τη διεύθυνση.

Το σχετικό αίτημά τους ήταν σαφές και θα μπορούσε να συνοψιστεί ως ακολούθως: *«Εμείς τα παιδιά χρειαζόμαστε τον διευθυντή και τους εκπαιδευτικούς να βρίσκονται κοντά μας και να μας βοηθούν να μαθαίνουμε με ευχάριστο τρόπο, να εκφραζόμαστε και να συνεργαζόμαστε, να νοιώθουμε ότι το σχολείο μας σέβεται, μας υποστηρίζει και καταλαβαίνει τις ανάγκες μας, όπως γινόταν τα τελευταία χρόνια. Οι αλλαγές που συνέβησαν φέτος στο σχολείο μας, μας κάνουν να νοιώθουμε ότι όλα τα όμορφα πράγματα που κάναμε στο παρελθόν και οι καλές σχέσεις που είχαμε με τη διεύθυνση δεν μπορούν να υπάρχουν πλέον. Αν μπορείτε, να κάνετε κάτι για τα μικρότερα παιδιά γιατί εμείς θα φύγουμε από το σχολείο αυτό την επόμενη χρονιά»*. Οι μαθητές δηλαδή επιβεβαίωσαν, έστω και από μια άλλη οπτική γωνία, το σχετικό σχόλιο του διευθυντή, ότι δηλαδή θα πρέπει να δοθεί προσοχή στο μέλλον του σχολείου και στη διασφάλιση της καλής λειτουργίας του.

Από την επίσκεψή μας στο σχολείο αυτό:

1. Η εντύπωση που αποκομίσαμε είναι ότι πρόκειται για ένα σχολείο βρίσκεται σε έντονη κρίση και βιώνει μια εσωτερική αντιπαραθήση των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ωστόσο, δεν διαπιστώσαμε καμία ενέργεια από τη διεύθυνση του σχολείου, προκειμένου να εκτονωθεί η ένταση με γνώμονα το συμφέρον των ανηλικών μαθητών.
2. Διακρίναμε την αδυναμία του Διευθυντή να λειτουργήσει ως εγγυητής της καλής ατμόσφαιρας και της επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας, σύμφωνα με τις εκ του νόμου αρμοδιότητές του.
3. Διαπιστώσαμε την έντονη απογοήτευση του συλλόγου διδασκόντων (των παρόντων 10 εκπαιδευτικών κατά την επίσκεψή μας) με διάχυτη την αίσθηση ότι οι προσπάθειές τους σε χρόνο, κόπο και συναισθηματική επένδυση στη δουλειά τους δεν έχουν αναγνωρισθεί από την Πολιτεία.

¹ σχετική εγκύκλιος του ΥΠΕΠΘ: <http://www.0-18.gr/downloads/egkiklios%20YPEPTH-2007.doc>
Αναλυτικότερη ενημέρωση για τις δράσεις του Συνηγόρου στα σχολεία στο: http://www.0-18.gr/gr/adults/sinigoros_sxolia_ad.html

4. Είναι εμφανής η αναγνώριση και η εκτίμηση των εκπαιδευτικών και του έργου τους από τους μαθητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το στοιχείο αυτό είναι κρίσιμο σε μια προσπάθεια αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών μέσων και της εφαρμοζόμενης παιδαγωγικής μεθοδολογίας.

5. Διαπιστώσαμε την αγωνία των μαθητών σχετικά με την πορεία εξέλιξης του σχολείου και την ανάγκη τους να διαπιστώσουν ότι η διεύθυνση του σχολείου και οι εκπαιδευτικοί τελούν σε αγαστή συνεργασία η οποία μεταφέρεται και στο επίπεδο των σχέσεων τους με τους μαθητές και τους γονείς τους.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω θα θέλαμε να θέσουμε υπόψη σας τα εξής:

Το 132^ο Δημοτικό Σχολείο έχει πρωτίστως αλλοδαπούς μαθητές. Μόνο το 32% των μαθητών έχουν ελληνική υπηκοότητα. Το γεγονός αυτό και μόνον υποδηλώνει την αναγκαιότητα λήψης **ειδικών** παιδαγωγικών μέτρων, προκειμένου:

α) οι αλλοδαποί μαθητές να έχουν την απαραίτητη βοήθεια για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας,

β) οι μαθητές μεταξύ τους να αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις και να αποτρέπονται φαινόμενα βίας, ρατσισμού και περιθωριοποίησης,

γ) στο σχολείο να καλλιεργείται κλίμα συνεργατικότητας και αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές)

δ) οι αλλοδαποί γονείς να προσελκύονται από το σχολείο, να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς και να αναπτύσσονται συνεργατικές σχέσεις μαζί τους εις όφελος των παιδιών τους,

ε) οι εκπαιδευτικοί να ενισχύονται με ειδικά εκπαιδευτικά μέσα και μεθοδολογία αξιοποιώντας τα διαθέσιμα βοηθήματα της Ελληνικής Πολιτείας (τάξεις υποδοχής, προγράμματα Αγωγής Υγείας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, κλπ) ώστε να επιτυγχάνεται στο μέγιστο βαθμό η στήριξη και ενθάρρυνσή τους στο δύσκολο έργο τους,

Παρά τον μεγάλο αριθμό αλλοδαπών μαθητών το εν λόγω σχολείο δεν έχει οριστεί ως σχολείο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Μπορεί ωστόσο –όπως έχει κάνει ήδη- μέσα από επιπρόσθετα προγράμματα να αναπτύξει δραστηριότητες που συμβάλλουν στην τόνωση της συμμετοχής και στη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας.

Ειδικότερα ως προς τον ρόλο του διευθυντή του σχολείου θα θέλαμε να επισημάνουμε τα παρακάτω:

Ο ρόλος του διευθυντή του σχολείου περιγράφεται αναλυτικά στην με αριθ. *Φ.353.1./324/105657/Δ1/02 (ΦΕΚ Β 1340/16-10-02) ΥΑ: Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων.*

Ενδεικτικά αναφέρουμε τα παρακάτω:

Άρθρο 27

Έργο των Διευθυντών των σχολικών μονάδων

*1. Ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας βρίσκεται στην κορυφή της σχολικής κοινότητας και είναι **διοικητικός** αλλά και **επιστημονικός παιδαγωγικός υπεύθυνος** στο χώρο αυτό.*

2. Ειδικότερα ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας:

*α) Καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα ώστε να θέσει υψηλούς στόχους και να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους για ένα **σχολείο δημοκρατικό και ανοικτό** στην κοινωνία.*

β) Καθοδηγεί και βοηθεί τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, και ιδιαίτερα τους νεότερους, **αναλαμβάνει πρωτοβουλίες εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού** χαρακτήρα και οφείλει να αποτελεί παράδειγμα.

γ) Φροντίζει ώστε το **σχολείο να γίνει στοιχειώδης μονάδα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα διοικητικά, παιδαγωγικά και επιστημονικά.**

δ) Προϊστάται των εκπαιδευτικών και συντονίζει το έργο τους. **Συνεργάζεται μαζί τους ισότιμα και με πνεύμα αλληλεγγύης. Διατηρεί και ενισχύει την συνοχή του Συλλόγου Διδασκόντων, αμβλύνει τις αντιθέσεις, ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών, εμπνέει και παρέχει θετικά κίνητρα σ' αυτούς.**

ε) Ελέγχει την πορεία των εργασιών και κατευθύνει τους εκπαιδευτικούς ώστε να ανταποκρίνονται έγκαιρα στις υποχρεώσεις που ανέλαβαν. Τέλος, αξιολογεί τους εκπαιδευτικούς, όπως η νομοθεσία ορίζει, έχοντας ως γνώμονα της αξιολόγησής του τους στόχους της αξιολόγησης.

Άρθρο 28

Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες των Διευθυντών σχολείων

1. Ο Διευθυντής ή ο Προϊστάμενος σχολείου συνεργάζεται με τους Σχολικούς Συμβούλους, τα Στελέχη της Διοίκησης, τους εκπαιδευτικούς, καθώς και τους μαθητές και τους γονείς για την από κοινού επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Ενθαρρύνει το διδακτικό προσωπικό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες οι οποίες συμβάλλουν στη διαπαιδαγώγηση ελεύθερων, υπεύθυνων, δημοκρατικών και ευαισθητοποιημένων πολιτών.

2. Ειδικότερα:

α) Εκπροσωπεί το σχολείο σε όλες τις σχέσεις του με τους τρίτους.

β) Παραμένει στο σχολείο όλες τις εργάσιμες ώρες και είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και το συντονισμό της σχολικής ζωής.

γ) Εφαρμόζει τους νόμους, τα προεδρικά διατάγματα, τις κανονιστικές αποφάσεις, τις εγκυκλίους και τις υπηρεσιακές εντολές των Στελεχών Διοίκησης, είναι υπεύθυνος για την τήρησή τους και υλοποιεί τις αποφάσεις του Συλλόγου των Διδασκόντων.

δ) **Πρωθεί, σε συνεργασία με το Σύλλογο Διδασκόντων, το Διευθυντή Εκπαίδευσης ή Προϊστάμενο Γραφείου και τους Σχολικούς Συμβούλους, τη λειτουργία τμημάτων Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης, Ενισχυτικής Διδασκαλίας, τάξεων υποδοχής, φροντιστηριακών τμημάτων, τμημάτων διευρυμένου ωραρίου, Ολοήμερου σχολείου και των λοιπών εκπαιδευτικών καινοτομιών και έχει την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία αυτών. ...**

ι) **Έχει την παιδαγωγική ευθύνη για τη διαμόρφωση θετικού κλίματος στο σχολείο και για την ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας.**

Εντούτοις, κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μας και της συζήτησης με τον κ. Γιουτλάκη έγινε φανερό ότι η τοποθέτησή του στο σχολείο αυτό συνοδεύτηκε από μια προφορική οδηγία των ανωτέρων του ως προς το χειρισμό των θεμάτων της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας, με κυρίαρχο στοιχείο την αναστολή όλων των προηγούμενων επιπρόσθετων δράσεών της, που κρίνονταν ως «παράτυπες», χωρίς όμως να αναλαμβάνεται οποιαδήποτε πρωτοβουλία για την εξάλειψη των εντάσεων και την ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, στοιχείο απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία κάθε σχολικής μονάδας.

Περαιτέρω, από το με Α.Π. 251/18-12-2007 απαντητικό έγγραφο που απευθύνει ο Σχολικός Σύμβουλος κ. Σαλαμούρας στον κ. Γιουτλάκη κατόπιν σχετικών αιτημάτων προκύπτουν τα εξής:

1) Έχει υποβληθεί σχετικό ερώτημα στη Δ/ση Σπουδών Π.Ε. του ΥΠΕΠΘ σχετικά με το θέμα της πρωινής προσευχής.

2) Η λειτουργία τμήματος υποδοχής ή/και φροντιστηριακού τμήματος μπορεί να πραγματοποιηθεί εφόσον γίνει σειρά ενεργειών όπως αυτές προβλέπονται από τη σχετική Υ.Α. Οι ενέργειες αυτές πρέπει να γίνονται αρμοδίως από τον Διευθυντή του σχολείου σε συνεργασία με τον Σύλλογο διδασκόντων, τον Προϊστάμενο του οικείου Γραφείου Π.Ε. και τους Σχολικούς Συμβούλους όπως προβλέπεται από την Υ.Α. στην οποία περιγράφονται τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους.

3) Στο σχολείο μπορούν να πραγματοποιούνται πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες, «*το πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας για μετανάστες γονείς ... μπορεί να ενταχθεί στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτών*».

4) Ως προς τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας αλλοδαπών μαθητών, «*στα πλαίσια του φροντιστηριακού τμήματος μπορεί να διδαχθεί η γλώσσα και ο πολιτισμός της χώρας προέλευσης των μαθητών...*».

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ακόμη και κατόπιν της τοποθέτησης του κ. Γιουτλάκη και της παύσης των επίμαχων προγραμμάτων, υπήρξε σχετική θετική απάντηση του Σχολικού Συμβούλου ως προς τη νομιμότητα της λειτουργίας και συνέχισής τους.

Πράγματι όπως προκύπτει από την Υπουργική Απόφαση **Φ10/20/Γ1/708/99: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Ίδρυση και Λειτουργία Τάξεων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων** η λειτουργία τάξεων υποδοχής και φροντιστηριακών τμημάτων έχει προβλεφθεί προκειμένου να γίνει πιο αποτελεσματική και συμμετοχική – ενεργητική η εκπαίδευση παλιννοστώντων και αλλοδαπών μαθητών. Περαιτέρω και σύμφωνα με την εν λόγω Υ.Α. «*...το μάθημα της γλώσσας και κουλτούρας της χώρας προέλευσης είναι προαιρετικό και, εφόσον υπάρξει ικανός αριθμός μαθητών (7-15) διδάσκεται για 4 ώρες την εβδομάδα εκτός του ωρολογίου προγράμματος στην περίπτωση που η τάξη έχει πλήρες ωρολόγιο πρόγραμμα.*».

Η αντίληψη από την οποία φαίνεται να εμφορείται η νέα διεύθυνση του σχολείου για τα θέματα αυτά αναδεικνύεται από το περιεχόμενο της επιστολής του Διευθυντή κ. Γιουτλάκη που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2008, όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται: «*Όταν ξεκίνησαν τα μαθήματα το ποσοστό των Ελλήνων μαθητών ήταν 45% και των αλλοδαπών 55%. Σήμερα το ποσοστό είναι αντίστοιχα 25% και 75%. Άρα κάποιοι μπορούν να ισχυριστούν ότι τα μαθήματα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να φύγουν Έλληνες μαθητές και αντίστοιχα να γράφονται αλλοδαποί μαθητές που πολλές φορές μερικοί από αυτούς δεν είχαν δικαίωμα εγγραφής, υπέρβαση ορίων. Σε όλα τα σχολεία του κέντρου της Αθήνας υπάρχει μεγάλος αριθμός αλλοδαπών μαθητών σε ορισμένα ίσως μεγαλύτερος από τους μαθητές του 132^ο. Εκεί γιατί δεν γίνονται οι αντίστοιχες δράσεις; Οι δάσκαλοι εκεί είναι αδιάφοροι για την πορεία των μαθητών τους; Γιατί πρέπει να απαξιώνουμε τη δουλειά τόσων δασκάλων που δίνουν τη καθημερινή μάχη του μαυροπίνακα και να αυτοχρηζόμαστε μόνο εμείς ως υπέρμετρα ευαίσθητοι, αντιρατσιστές και οι μόνοι που ενδιαφερόμαστε για τους αλλοδαπούς και για την ένταξή τους; Αυτό είναι προσβολή προς το σύνολο του εκπαιδευτικού κόσμου.*»

Αξίζει να επισημανθεί ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από μεμονωμένους ή ομάδες εκπαιδευτικών, εφόσον δεν υπάρχει σαφής παραβίαση του νόμου ή ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την σωματική ή /και ψυχική υγεία των παιδιών, να **αξιολογούνται** ως προς το αποτέλεσμά τους στο σύνολο της σχολικής κοινότητας και, εφόσον αυτό κριθεί θετικό, να επιβραβεύονται ή αντίστοιχα να μην συνεχίζονται με τεκμηριωμένες θέσεις ως προς τη μη αποτελεσματικότητά τους.

Είναι γεγονός ότι μεγάλη μερίδα εκπαιδευτικών επιλέγει να μην προβαίνει σε δράσεις που δεσμεύουν προσωπικό χρόνο ούτε σε εργασία πέραν αυτής που απαιτείται από τον νόμο. Η επιλογή αυτή σε καμία περίπτωση πάντως δεν λειτουργεί εις βάρος τους ούτε «απαξιώνονται ή προσβάλλονται». Αυτό όμως δεν μπορεί να αποτελεί κριτήριο αποδοκμασίας ή τροχοπέδη για όσους επιλέγουν να κάνουν κάτι παραπάνω θεωρώντας ότι είναι προς το συμφέρον των παιδιών.

Όσον αφορά το ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών που φοιτούν στο σχολείο και τους λόγους αύξησής του, αυτοί θα πρέπει να διερευνηθούν σε σχέση με τις αλλαγές που παρατηρούνται γενικότερα στα σχολεία της περιοχής, αφού άλλωστε και το συστεγαζόμενο δημοτικό σχολείο (112^ο), που δεν εφάρμοσε επιπρόσθετα παιδαγωγικά

προγράμματα και μαθήματα μητρικής γλώσσας, όπως μας αναφέρθηκε, έχει εξ ίσου πολύ υψηλό ποσοστό αλλοδαπών μαθητών.

Τέλος ο Συνήγορος του Παιδιού επιθυμεί να σημειώσει με ιδιαίτερη έμφαση το σημαντικότερο εύρημα της έρευνάς του: την αυξημένη εκτίμηση και εμπιστοσύνη των παιδιών στους εκπαιδευτικούς και στο παιδαγωγικό περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο σχολείο τους.

Αυτό είναι ένα πολύτιμο στοιχείο, το οποίο δυστυχώς δεν αποτελεί τον κανόνα και δεν ισχύει σε πολλά σχολεία της χώρας που έχουμε επισκεφθεί. Οι δυσκολίες που αναδεικνύονται σε πολλές περιπτώσεις λόγω της αύξησης των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων και της αδυναμίας των σχολείων να χειριστούν αποτελεσματικά ζητήματα που σχετίζονται με τη βία, τον ρατσισμό και την αποξένωση, συνοδεύονται από ένα καθολικό αίτημα για προαγωγή της συμμετοχής και της ακρόαση της γνώμης των παιδιών, σύσφιξη των σχέσεων του σχολείου με τους γονείς και δίψα για μια πιο ουσιαστική και σύγχρονη εκπαίδευση.

Οι πρωτοβουλίες του Συλλόγου Διδασκόντων του 132^{ου} Δημοτικού Σχολείου κατά τα τελευταία χρόνια, είχαν ως αποτέλεσμα, όπως διαπίστωσε ο Συνήγορος του Πολίτη, την πραγμάτωση σε σημαντικό βαθμό μιας ατμόσφαιρας αλληλοσεβασμού και συνεργασίας ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας, το οποίο αποτελεί ζητούμενο στο πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών μονάδων και της επιδίωξης του παιδαγωγικού ιδεώδους.

Καταλήγοντας και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι οδηγίες ως προς τον χειρισμό των θεμάτων του 132^{ου} Δημοτικού σχολείου και την αναστολή των πρωτοβουλιών που είχαν αναληφθεί σε αυτό, είχαν, όπως μας αναφέρθηκε από τον Διευθυντή κο Γιουτλάκη, κυρίως προφορικό και άτυπο χαρακτήρα εκ μέρους του Υπουργείου σας, παρακαλούμε όπως, δυνάμει του θεσμικού ρόλου της Ανεξάρτητης Αρχής «ο Συνήγορος του Πολίτη», όπως προκύπτει σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου 3094/2003, και ειδικότερα στο πλαίσιο της προάσπισης και προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού και του διαμεσολαβητικού ρόλου της Αρχής κατά την εξέταση αναφορών που σχετίζονται με ενδεχόμενες παραβιάσεις δικαιωμάτων των ανηλίκων, να μας ενημερώσετε:

A. Αν για τις ειδικές δράσεις και πρωτοβουλίες που είχαν αναληφθεί από το 132^ο Δημοτικό σχολείο έχει υπάρξει κάποια αξιολόγηση αποτελεσμάτων την οποία έλαβε υπόψη του το Υπουργείο σας προκειμένου αυτές να ανασταλούν.

B. Ποια είναι η θέση του Υπουργείου σας σχετικά με την ανάπτυξη πρωτοβουλιών εκ μέρους του Συλλόγου Διδασκόντων του 132^{ου} Δημοτικού Σχολείου αλλά και οποιαδήποτε άλλης σχολικής μονάδας, σχετικά με την ενίσχυση του παιδαγωγικού και κοινωνικοποιητικού ρόλου του σχολείου, την προσέγγιση των γονέων σύμφωνα με τις γλωσσικές τους ανάγκες και την διεξαγωγή επιπρόσθετων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που αποβλέπουν στην καταπολέμηση των διακρίσεων, στην υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης και τη σύσφιξη των σχέσεων των μαθητών.

Γ. Αν το Υπουργείο σας έχει διεξάγει έρευνα ή βρίσκεται σε διαδικασία διερεύνησης της νομιμότητας συγκεκριμένων ενεργειών και πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν στο σχολείο αυτό.

Δ. Αν υπήρξε εντολή προς τη νέα διεύθυνση του σχολείου ως προς την αναστολή δράσεων και με ποιον τρόπο υποστηρίχθηκε αυτή και ο Σύλλογος Διδασκόντων του σχολείου στην διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της σχολικής μονάδας και στη διαμόρφωση του θετικής ατμόσφαιρας σε αυτήν.

E. Αν υπήρξε απάντηση από την Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο ερώτημα του Σχολικού Συμβούλου σχετικά με την πρωινή προσευχή.

ΣΤ. Τους τρόπους με τους οποίους σκοπεύετε στο εξής να συνδράμετε στην εξομάλυνση της λειτουργίας του σχολείου, λαμβάνοντας υπόψη πρωτίστως το συμφέρον

και τις ανάγκες των μαθητών που φοιτούν σε αυτό και την δημιουργία κλίματος ασφάλειας και συνεργασίας.

Ειδικότερα, παρακαλούμε όπως εξετάσετε με προσοχή την ενίσχυση «θετικών» μέτρων υποστήριξης της παιδαγωγικής και μαθησιακής σχολικής λειτουργίας, κατόπιν σχετικής αξιολόγησης και διαβούλευσης με τους αρμόδιους επιστημονικούς φορείς αλλά και τους εκπαιδευτικούς, που σήμερα διαχειρίζονται τη νέα πραγματικότητα του πολυεθνικού, πολυγλωσσικού και πολυπολιτισμικού δημόσιου ελληνικού σχολείου.

Με την πεποίθηση ότι το απώτερο συμφέρον των παιδιών θα αποτελέσει κυρίαρχο γνώμονα των ενεργειών του Υπουργείου σας και ότι η νέα σχολική χρονιά θα ξεκινήσει με καλύτερες συνθήκες για το 132^ο Δημοτικό Σχολείο και σε αναμονή της απάντησή σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε διευκρινίσεις κριθούν απαραίτητες καθώς και για περαιτέρω συνεργασία προς την κατεύθυνση επίλυσης των θεμάτων που έχουν προκύψει.

Με τιμή,

Γιώργος Μόσχος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού